7/2074

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SAYI :B.02.0.001/01-4929
KONU : 7/2074-4809 esas sayılı yazılı soru önergesi

06/4/2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :a)15.03.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2074-4809/16692 sayılı yazınız.
b)Başbakanlığın 19.03.2004 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-339-10/1334 sayılı yazısı.

Iğdır Milletvekili Sayın Dursun AKDEMİR tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen ve Sayın Başbakan tarafından da koordinatörlüğümde cevaplandırılması tensip olunan 7/2074-4809 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabına ilişkin olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanlığı'nın 02.4.2004 tarih ve 4471 sayılı yazısı ilişiktedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç.Dr.Abdüllatif ŞENER
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

EK: BDDK Başkanlığı'nın 02.4.2004 tarih ve 4471 sayılı yazısı (4 sayfa)

DAĞITIM
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/2074

SÜRELİ

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

(Kurul İşleri ve Kararlar Dairesi)

SAYI : BDDK.2004.01.KİK.1-4431 02 NİSAN 2004

KONU : Soru önergeleri

DEVLET BAKANLIĞI VE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sn. Doç.Dr. Abdüllatif ŞENER)

İLGİ: 22.03.2004 tarih ve B.02.0.001/(01)4743 sayılı evrak akış ve talimat formu.

İlgide kayıtlı evrak akış ve talimat formu ekinde gönderilen Iğdır Milletvekili Prof. Dr. Dursun AKDEMİR'in Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği 7/2074 sayılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız aşağıda sunulmaktadır.

1) Türkiye'de bankacılık sektörünü düzenleme ve denetleme görevi 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna (BDDK) verilmiştir. Ayrıca, kendi alanları ile ilgili olarak Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve T.C. Merkez Bankasının da bankalara ilişkin düzenleme ve denetleme yapma yetkisi bulunmaktadır.

BDDK'nın bankaların yerinde denetiminden sorumlu birimi olan Bankalar Yeminli Murakıpları, Bankalar Kanununun 5 inci maddesi uyarınca, bu Kanun ile diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulanmasının ve her türlü bankacılık işlemlerinin denetimi, bankaların varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve mali bünyeyi etkileyen diğer tüm hususların tespit ve tahlili görevini bankalarda yerinde denetim yapmak suretiyle yerine getirmektedir. Bankalar Yeminli Murakıpları, bağlı oldukları Kurul Başkanlığı tarafından hazırlanan inceleme programları dahilinde bankaları bu kapsamda periyodik olarak yerinde denetlemektedirler. Bankalar Yeminli Murakıpları bu görevlerini yerine getirirken bankalar tarafından kendilerine ibraz edilen mali tablolar ve diğer belgeler üzerinden hareket etmektedirler. Ayrıca, BDDK tarafından bankaların, çeşitli dönemler halinde raporlar göndermesi sağlanarak mali bünyeleri ve faaliyetleri uzaktan izlenmektedir. T. İmar Bankası T.A.Ş. (Banka) nezdinde tespit edilen usulsüzlüklerin mali tablolara büyük ölçüde yansıtılmadığı, Bankanın mevduat kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma izninin 03.07.2003 tarihinde kaldırılması sonrasında Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından gerçekleştirilen incelemelerde tespit edilmiş ve çeşitli tarihlerde düzenlenen raporlara konu edilmiştir. Banka tarafından düzenlenerek Bankalar Yeminli Murakıplarına incelenmek üzere ibraz edilen, uzaktan gözetim kapsamında BDDK'ya gönderilen ve ilan yoluyla kamuya açıklanan mali tablolarda yer alan bilgilerin gerçeği yansıtmamasının (gerçek mevduat tutarının ve açığa satılan Hazine Bonosu ve Devlet Tahvili işlemlerinin önemli kısmının mali tablolarda yer almaması gibi) Bankada yapılan usulsüzlüklerin tespitini güçleştirici etki yapacağı dikkate alınması gereken bir husustur.

Atatürk Bulvarı No:191 Kavaklıdere 06680 ANKARA Tel: (312) 455 69 25 Faks: (312) 424 08 73
İnternet adresi: www.bddk.org.tr

Bankanın gerçekleştirdiği dolandırıcılık ve sahtekarlık işlemleri sistemli bir şekilde planlanıp icra edilmiş, Türkiye'de bugüne kadar karşılaşılmayan, gerek yerinde denetimlerde gerekse Kurumumuza doğrudan sunulan bilgi ve belgeler üzerinden tespiti mümkün olmayan organize suçlardır.

Bankanın yetkisinin iptal edildiği tarihe kadar gerek Kurumumuz gerekse de bağımsız denetim şirketlerince yapılan denetimlerde Bankanın çifte kayıt tuttuğuna dair bir tespit bulunmamaktadır. Banka yetkililerinin, Kurumumuz talimatlarına ve yasalara aykırı olarak, süreklilik arz eden ve organize bir şekilde gerçekleştirdikleri bu tür işlemlerin tespit edilmesi ancak ihbarlar ile mümkün olmaktadır. Görev ve yetki alanları çerçevesinde bankalarda denetim yetkisini haiz diğer kamu kurumlarının da bu yönde bir tespiti bulunmadığı gibi, konuya ilişkin olarak Kurumumuza iletilmiş herhangi bir ihbar da söz konusu olmamıştır. Bankada gerçekleştirilen usulsüz işlemler ancak Bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat toplama yetkisinin kaldırılmasından sonra yapılan incelemelerde ortaya çıkarılmış ve sorumluluğu tespit edilen Banka ortak ve eski yöneticileri hakkında muhtelif tarihlerde suç duyurularında bulunulmuş, ayrıca, düzenlenen raporlar ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına intikal ettirilmiştir.

2) Bankalar (ve diğer aracı kurumlar), Hazine Bonosu ve Devlet Tahvili alım satımına aracılık edebilmek için SPK'dan izin almak zorundadırlar. Bankaların Hazine Bonosu ve Devlet Tahvili alım satımına aracılık etmeleri, bir başka ifade ile müşterilerine devlet iç borçlanma senedi (DİBS) satmaları (müşterilerinden geri almaları) ancak bu konuda SPK'dan izin alınmış olması halinde mümkündür. Söz konusu işlemleri izinsiz gerçekleştirmek Sermaye Piyasası Kanununa göre adli ceza gerektiren bir suç teşkil etmektedir.

Türkiye'de bankacılık sektörünü düzenleme ve denetleme görevi 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na verilmekle birlikte, kendi alanları ile ilgili olarak SPK ve T.C. Merkez Bankası'nın da bankalara ilişkin düzenleme ve denetleme yapma yetkisi bulunmaktadır. Örneğin Sermaye Piyasası Kanununun 22 nci maddesine göre, SPK'nın başlıca görevleri arasında,

"...

Sermaye piyasasını ilgilendiren her türlü iletişim araçları ile yapılan yayın, duyuru ve reklamları izlemek, ve bunların yanıltıcı olduğu tespit edilenleri yasaklamak ve gereği yapılmak üzere ilgili kuruluşlara bildirmek,..."

bulunmaktadır. Bu bağlamda, bankalar dahil olmak üzere tüm aracı kurumların (yetkileri iptal edilmiş olsun veya olmasın) sermaye piyasası faaliyetleri ile ilgili yanıltıcı ilan ve reklam yapıp yapmadığının izlenmesi SPK'nın başlıca görevleri arasında olduğu düşünülmektedir.

Diğer taraftan, Bankalar Kanununun 3 üncü maddesi uyarınca, tüm BDDK personeli görevleri esnasında veya görevleri nedeniyle işledikleri suçlar bakımından devlet memuru sayılmakta, buna ilişkin soruşturmalar Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından izin verilmesi kaydıyla genel hükümlere göre yapılmaktadır. Söz konusu hususla ilgili olarak SPK ve BDDK'nın kusurları bulunup bulunmadığına ilişkin olarak (soruşturma izni verilip verilmemesine esas olmak üzere) Başbakanlık Teftiş Kurulu tarafından inceleme yürütüldüğü, BDDK ile ilgili incelemenin tamamlandığı ve ilgili bakan tarafından bazı BDDK personeli hakkında yasal soruşturma yapılması izni verildiği basın organlarında yer alan haberlerden anlaşılmıştır. SPK hakkındaki incelemenin ne aşamada olduğu ise bilinmemektedir.

7/2074

Maliye Müfettişi Murat Aktaş'ın 14.03.2003 tarihli yazısı; soru önergesinde belirtildiği şekilde bir ihbar mahiyeti taşımamakta olup, anılan yazı ile 1998-2001 yılları arasında Bankanın sadece Ankara ve ilçelerindeki şubeleri nezdinde ve belirli tutarların üzerinde menkul sermaye iradı elde eden müşterilerin tespit edilmesi talep edilmiştir.

Diğer bir deyişle, Maliye Müfettişinin talebi görevli ve yetkili olduğu bir hususdaki gerekli incelemenin Kurumumuz eliyle yapılmasına yönelik vergi incelemesidir.

Öte yandan, bankalarca Kurumumuza yapılan raporlamalarda şube ve müşteri bazında bilgi bulunmamaktadır. Bankanın söz konusu yıllara ait faaliyetleri hakkında mali bünye incelemeleri kapsamında düzenlenmiş olan 1998-2001 yıllarına ait mali bünye raporları irdelenmiş ve bu raporlarda Bankanın müşterilerine DİBS satışı yaptığına dair bir bilgiye rastlanmamıştır. Kaldı ki böyle bir bilgi olsa dahi, bu satışların Ankara ve yöresindeki şubelerden yapıldığı anlamına gelmeyecektir. Dolayısıyla en sağlıklı ve doğru olan yaklaşım, zaten kendi görev ve yetkisi dahilinde olan incelemenin yine Maliye Müfettişince yapılmasıdır. Bu kapsamda, Maliye Müfettişince kendisinin görevlendirildiği belirtilmekle birlikte, Kurumumuz eliyle yapılması talep edilen inceleme geriye dönük vergi incelemeleri kapsamında Bankanın belirli şubelerindeki belirli gelir kriterlerini haiz müşterilerle ilgilidir. Bu minvalde, vergi incelemesinin Maliye Müfettişlerinin görev ve yetki alanında olması, konunun yerinde inceleme gerektirmesi ve vergi denetimi gibi teknik ve uzmanlaşma gerektiren bir konudaki incelemenin ihtiyacı karşılaması bakımından doğrudan Maliye Müfettişlerince yapılmasının daha uygun olacağı sonucuna varılmış ve bu kapsamda, konu hakkında gerekli incelemenin Maliye Müfettişlerince yapılmasının uygun olacağının düşünüldüğü hususu 28.03.2003 tarih ve 3659 sayılı yazımızla Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığına bildirilmiştir.

Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığını muhatap 28.03.2003 tarihli cevabi yazımızdan sonra, Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulundan veya Maliye Müfettişi Murat Aktaş'tan yazımızın uygun olmadığı ya da yetersiz olduğu hususunda herhangi bir yazı alınmamıştır. Bu durum, yapılan işlemin doğru ve yerinde olduğunu teyit etmektedir. Ayrıca, Maliye Müfettişinin yetkisiz Hazine Bonosu satışı yapıldığına dair bir ihbarda bulunmadığı, yukarıda belirtilen yazısında bu sonuca varılacak bir ifade yer almadığı, Bankanın yetkisiz Hazine Bonosu işlemi gerçekleştirdiğini bildiğini veya daha sonra bu yönde bir bilgisi olduğunu söyleyen bir görevlinin konuyu, Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca bu konuda düzenleme, izin, denetleme görev ve yetkisini haiz olan SPK'ya intikal ettirmesi gerektiği açıktır.

3) 4389 sayılı Bankalar Kanununun mevduata ilişkin hükümleri, "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetmeliği" ve "Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primler Hakkında Karar" hükümleri doğrultusunda genel olarak Hazine Bonosu ve Devlet Tahvili işlemlerinin doğrudan mevduat olarak kabul edilmesi ve bu suretle Tasarruf Mevduatı Sigortasına tabi tutularak mudilere ödeme yapılması imkan dahilinde bulunmamaktadır. Sigorta kapsamında ödemesi yapılacak tutarlar off-shore mevduatlar hariç olmak üzere, Türkiye'de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan bankaların, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesaplarından oluşmaktadır. Hazine Bonosu ve Devlet Tahvili işlemleri ile ilgili olarak ödeme yapılması ise yeni bir yasal düzenleme yapılmasını gerektirmektedir. Ayrıca, iyi

7/2074

niyetle yatırım yapmış, işlemlerinde muvazaa olmayan yatırımcıların mağduriyetinin giderilmesi için Kurumumuz önerileri yetkili makamlara iletilmiştir. 16.12.2003 tarih ve 5021 sayılı Kanun çerçevesinde, T. İmar Bankası T.A.Ş. nezdindeki tasarruf mevduatı ile ticari kuruluşlar ve diğer kuruluşlar mevduatı niteliğini haiz hesaplara ödeme yapılması uygun görülmüş olup, Hazine Bonosu ve Devlet Tahvilleri kapsama dahil edilmemiştir.

Bilgilerini arz ederim.

Tevfik BİLGİN
Başkan

Devlet [illegible]
Başbakan Yardımcılığı
Tarih 02.04.2004
Sayı 4929

Atatürk Bulvarı No:191 Kavaklıdere 06680 ANKARA Tel: (312) 455 69 25 Faks: (312) 424 08 73
İnternet adresi: www.bddk.org.tr